

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
The needs of the leadership of school administrators in the digital age in Phra
Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area

จุฬาลักษณ์ อักษร¹ วรวรรณ ธารนาถ² ชัญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์^{3*}

ฐิติพร พิษณุกุล^{4*} และกันต์ฤทัย คลังพหล^{5*}

Julalak Aksorn¹ Worawan Taranat² Chanchai Wongsirasawat^{3*}

Thitiporn Pichayakul^{4*} and Kanreutai Klangphahol^{5*}

^{1,2}นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{3*,4*,5*}ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{1,2}Master of Education program students Department of Educational Administration Innovation,
Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University

^{3*,4*,5*}Advisor of Innovation in Educational Administration, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: julalak.ak@vru.ac.th, worawan.ta@vru.ac.th

Received: (September 22, 2022) ; Revised: (March 30, 2023) ; Accepted: (March 31, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง 2) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 325 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มของ de Vaus เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการ วิเคราะห์ PNImodified

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง พบว่า มีความแตกต่างกันโดยสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพปัจจุบันทั้งภาพรวมและรายด้าน

2. ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ (1) การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร รองลงมาคือ (2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (3) ด้านการเป็นผู้ใช้ดิจิทัล (4) ด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร (5) ด้านการทำงานเป็นทีมและ (6) ด้านการรู้เท่าทัน ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำ, ยุคดิจิทัล

Abstract

This study was aimed to identify the needs on leadership skills desired by school administrators in the digital age and to prioritize the needs for leadership skills of school administrators. By using de Vaus random tables, 204 teachers working under the Primary Education Service Area of Ayutthaya province, were selected as the informants, and were asked to answer a 5-rating scale questionnaire. The data was then analyzed using percentage, mean, standard deviation and the PNI analysis method. The research results indicated that the expectation for leadership of school administrators in the digital age was higher than current state both on overall and on the individual aspect. The needs for leadership skills of school administrators can be put in order from the most to least importance: (1) creating innovators to work within corporative culture, (2) possessing good visions, (3) being an efficient digital user, (4) using information effectively for communication, (5) building teamwork, and (6) being digital literacy.

Keywords: Leadership, School Administrator, Digital Age, The needs

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุกประเทศทั่วโลกติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกันอย่างสะดวกสบายทั่วทุกภูมิภาคของโลกมีการร่วมมือแข่งขันกันทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ธุรกิจ การศึกษาเทคโนโลยี เป็นไปด้วยความรวดเร็วและรุนแรง ประเทศไทยในฐานะสมาชิกของโลกก็ย่อมที่จะได้รับผลกระทบจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถอยู่ท่ามกลางความแปรผันของโลกยุคนี้ได้ โดยเฉพาะความสามารถในการแข่งขันสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทั้งกำลังคนเทคโนโลยีและวัฒนธรรมของสังคม เครื่องมือที่ดีที่สุดอันจะช่วยให้การพัฒนาบรรลุจุดมุ่งหมาย คือการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาความสามารถในการปฏิบัติงานมีคุณธรรมจริยธรรม แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพของการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผลการจัดอันดับคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศยังไม่เป็นที่น่าพอใจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการปฏิรูปหลายด้านทั้งด้านการเมืองสังคมและการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาได้มีการตรากฎหมายการศึกษาขึ้นคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ธงธิภา วันแก้ว และคณะ, 2563)

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงทำให้การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ทางด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีลักษณะภาวะผู้นำสูง เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเข้ากับทุกสถานการณ์ได้ โดยใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงาน การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2564-2565 มีดังนี้ (1) การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (2) การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะทางภาษาและดิจิทัล (3) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลในชีวิตประจำวัน (4) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่ได้รับการปรับปรุง (5) การปรับระบบการประเมินผลการศึกษาและการประกันคุณภาพ พร้อมจัดทดสอบวัดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาทั้งสายวิชาการและสายวิชาชีพ (6) การจัดสรรและการกระจายทรัพยากรให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษามีความเป็นธรรมและสร้างโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียม

กลุ่มอื่น ๆ (7) การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ National Qualifications Framework (NQF) และกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ASEAN Qualification Reference Framework (AQRf) สู่อำนาจปฏิบัติ เป็นการผลิตและการพัฒนากำลังคนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติเชื่อมโยงระบบการศึกษาและการอาชีพ โดยใช้กลไกการเทียบโอนประสบการณ์ด้วยธนาคารหน่วยกิต และการจัดทำมาตรฐานอาชีพในสาขาที่สามารถอ้างอิงอาเซียนได้ (8) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย (9) การศึกษาเพื่ออาชีพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาและอาชีวศึกษามีอาชีพและรายได้ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตที่ดี มีส่วนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้ (10) การพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา (11) การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (12) การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย โดยยึดหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพหรือสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความทุ่มเทความพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต้องอาศัยเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทายต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพต้องอาศัยความมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำ ทั้งของผู้บริหารและของคณะครูต้องอาศัยบรรยากาศการยอมรับนับถือไว้วางใจและกันที่สำคัญก็คือต้องอาศัยหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นทิศทางของการพัฒนาที่ถูกต้องถูกทิศทางอันเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2553)

ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งและมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว หากองค์กรใดมีผู้นำหรือผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญองค์กรหรือหน่วยงานนั้นก็จะสามารถแข่งขันกับผู้อื่นและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีศิลปะและความสามารถที่จะจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามได้โดยใช้ความรู้ความสามารถในการนำคนไปสู่เป้าหมายตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาอยู่ได้อย่างมั่นคงผู้นำต้องมีความเป็นผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ มีความเชื่อมั่น กล้าตัดสินใจกล้าเสี่ยงยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมเผชิญปัญหา มีความสามารถในการสร้างกำลังใจสามารถปฏิบัติงานจนได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความสามารถในการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้ทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญมากเพราะภาวะผู้นำเป็นศูนย์รวมของการทำงานกลุ่มในการแสวงหาความร่วมมือของบุคคลในกลุ่มเพื่อนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายของ

ความสำเร็จการที่จะช่วยให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและมีมาตรฐานคงปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งนั้นต้องมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวหลักในการดำเนินการเพื่อสร้างคุณภาพของการศึกษาในสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาเป็นที่บ่มเพาะและจัดการศึกษาให้แก่คนในชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นทั้งผู้นำทางการศึกษามีความสามารถในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ภาวะผู้นำจึงส่งผลต่อการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารที่รู้จักใช้ภาวะผู้นำก็สามารถนำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จและส่งผลต่อประสิทธิภาพของการศึกษา ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (สุวิมล โตปิ่นใจ, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาในด้านนโยบาย หลักสูตร ความมุ่งหมายทางการศึกษาหรือวิธีการสอนต่าง ๆ สถานศึกษาจะนำไปใช้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสิ้นและยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนานตนเองอยู่ตลอดเวลา ต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานไม่สังกัดกันความคิด และต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถเป็นผู้นำ เพราะในการจัดการศึกษานโยบาย หลักสูตร ความมุ่งหมายทางการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นเป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นวางใจและให้ความร่วมมือความเป็นผู้นำหรือเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยการหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่เพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายนั้นเป็นภาวะผู้นำ เนื่องจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มุ่งเน้นให้มีการพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ทักษะและคุณธรรมตามกรอบของนโยบาย มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพประสานงานความร่วมมือกัน จัดบริการและพัฒนาการศึกษาโดยสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนมีการสร้างเครือข่าย การศึกษาขั้นโดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีความใกล้ชิดและมีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารประสานงาน ความร่วมมือกันจัดบริการและพัฒนาการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการศึกษา การดำเนินงานของสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาและการวิจัยนี้จะช่วยให้มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

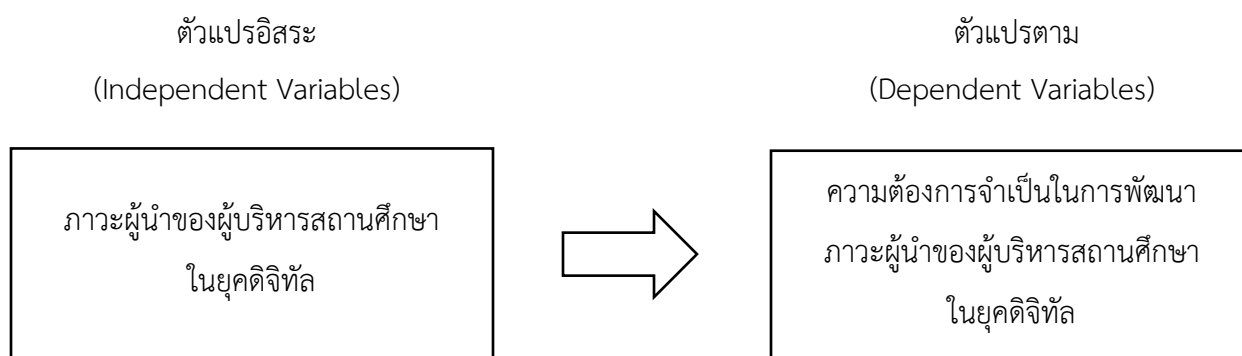
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเพื่อทราบถึงแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยยังเป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพตลอดจนการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 ภาพภูมิแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

1. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังมีความแตกต่างกันโดยสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพที่เป็นจริงทั้งภาพรวมและรายด้าน
2. การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญมากที่สุดของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Method)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,924 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 325 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มของ de Vaus

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบสอบถามที่มีรูปแบบการตอบสนองสภาพ (Dual Response) คือสภาพที่เป็นจริง (what is) และสภาพที่ควรจะเป็น (what should be) ใน 6 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การรู้เท่าทัน การเป็นผู้ใช้ดิจิทัล การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และการสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 37 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีหา “สัมประสิทธิ์อัลฟา” (α -Coefficient) ของ Cronbach โดยมีผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือและนำส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยขอหนังสือราชการที่ออกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น จำนวน 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ คือ สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการวิเคราะห์ ค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี
Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{Modified})

ผลการวิจัย (Results)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 ส่วนใหญ่เป็นครูที่ไม่ได้
ปฏิบัติงานบริหารอื่นๆ จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 88.73 และส่วนใหญ่เป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็น
ร้อยละ 62.75

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านของสภาพที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ย
มากกว่าสภาพปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุค
ดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$,
S.D. = 0.82) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ด้าน
การทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ด้านการรู้เท่าทัน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.82) ส่วนด้านที่
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.81) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
ตามสภาพที่เป็นจริง ในภาพรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.02	0.84	มาก
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.11	0.76	มาก
3. ด้านการรู้เท่าทัน	4.11	0.82	มาก
4. ด้านการเป็นผู้ใช้ดิจิทัล	4.10	0.85	มาก
5. ด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	4.07	0.81	มาก
6. ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร	4.00	0.81	มาก
รวม	4.07	0.82	มาก

2.2 เมื่อพิจารณาภาพที่คาดหวังจะเป็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ด้านการเป็นผู้ใช้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.49) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้เท่าทัน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.49) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาตามสภาพที่คาดหวัง ในภาพรวมและรายด้าน

สภาพที่คาดหวัง	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.71	0.44	มากที่สุด
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.72	0.42	มากที่สุด
3. ด้านการรู้เท่าทัน	4.70	0.49	มากที่สุด
4. ด้านการเป็นผู้ใช้ดิจิทัล	4.74	0.46	มากที่สุด
5. ด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	4.72	0.49	มากที่สุด
6. ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร	4.71	0.52	มากที่สุด
รวม	4.72	0.47	มากที่สุด

3. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้ใช้ดิจิทัล การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและการรู้เท่าทัน ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ การบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่คาดหวัง	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.02	4.71	0.17	2
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.11	4.72	0.15	4
3. ด้านการรู้เท่าทัน	4.11	4.70	0.14	5
4. ด้านการเป็นผู้ใช้ดิจิทัล	4.10	4.74	0.16	3
5. ด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการ สื่อสาร	4.07	4.72	0.16	3
6. การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร	4.00	4.71	0.18	1
รวม	4.07	4.72	0.16	

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยควรค่าแก่การนำมาอภิปรายผล ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้ใช้ดิจิทัล การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและการรู้เท่าทัน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานของสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันยุคทันสมัยและต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารและครูต้องมีสมรรถนะเพิ่มขึ้น เพื่อพร้อมรับกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า VUCA World (Volatility: มีความผันผวน, Uncertainty: ไม่มีความแน่นอน, Complexity: มีความซับซ้อน, Ambiguity: มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน) ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในทุกด้าน ทั้งด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำงานและอาชีพ ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การค้า การตลาด ด้านการศึกษา การเรียนรู้ การสอน การประเมิน ด้านสังคม วัฒนธรรม (ทิศนา ชวนมนีและคณะ, 2561) การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัล สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลักและทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและ

อาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี ซึ่งการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวได้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเพื่อให้ครูตระหนักถึงคำว่านวัตกรรมจนกลายเป็นนวัตกรรมองค์กรและสามารถส่งต่อและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมสอดคล้องกับทักษะที่จะต้องใช้ในยุคดิจิทัล ถึงแม้คำว่านวัตกรรมจะเป็นเรื่องที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายแต่ยังไม่ปรากฏเด่นชัดในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่สุดที่ผู้บริหารต้องมีและพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฐิตินันท์ นันทะสร, 2563) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างปฏิเสธไม่ได้ การก้าวสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำที่ครองตน ครองคน และครองงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการสมัยใหม่อย่างมีศิลปะในการทำงานทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสิ่งสำคัญคือ การพัฒนาคนทางความคิดเพื่อให้คนพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่มีเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมาขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) การมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมดังกล่าวจะกลายเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและคุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาได้ในที่สุด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในส่วนของ การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่จะเกิดขึ้นและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่พึงประสงค์ สามารถนำไปปรับใช้และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพที่เป็นจริงทั้งภาพรวมและรายด้าน และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร (PNI_{modified} = 0.18) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (PNI_{modified} = 0.17) ด้านการเป็นผู้ใช้ดิจิทัลและด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร (PNI_{modified} = 0.16) ด้านการทำงานเป็นทีม (PNI_{modified} = 0.15) ด้านการรู้เท่าทัน (PNI_{modified} = 0.14) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ (Suggestions)

- ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้
 1. ผู้บริหารทุกระดับควรสนับสนุนและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในส่วนของการสร้างนวัตกรรมให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร
- ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรมีการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
 2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกระดับในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลสำหรับการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565. <https://moe360.blog/2021/06/30/education-management-policy/>. (สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565)
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 11-20.
- ทศนา แคมณีและคณะ. (2561). บทบาทใหม่และสมรรถนะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ธงธิดา วันแก้ว และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำในทศวรรษหน้าของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศิลปการจัดการ, 4(2), 399-408.
- วิโรจน์ สารรัตน. (2553). โรงเรียน : การบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

สุวิมล โตปิ่นใจ. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ*
จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.